C/2025/1802

4.4.2025

P10_TA(2024)0043

Geneticky modifikovaná kukuřice DP23211

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. listopadu 2024 o návrhu prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2024/1826 o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP23211, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 (2024/2838(RSP))

(C/2025/1802)

Evropský parlament,

— s ohledem na návrh prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2024/1826 o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP23211, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ([1]),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech ([2]), a zejména na čl. 7 odst. 3 a čl. 19 odst. 3 uvedeného nařízení,

— s ohledem na hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003 ze dne 26. dubna 2024, kdy nebylo vydáno stanovisko, a na hlasování odvolacího výboru ze dne 29. května 2024, kdy opět nebylo vydáno stanovisko,

— s ohledem na článek 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí ([3]),

— s ohledem na stanovisko Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) ze dne 29. listopadu 2023, které bylo zveřejněno dne 18. ledna 2024 ([4]),

— s ohledem na svá předchozí usnesení, kterými vyslovil námitku vůči povolení geneticky modifikovaných organismů (dále jen „GMO“) ([5]),

— s ohledem na čl. 115 odst. 2 a 3 jednacího řádu,

— s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin,

A. vzhledem k tomu, že dne 11. prosince 2019 podala společnost Pioneer Overseas Corporation se sídlem v Belgii jménem společnosti Pioneer Hi-Bred International, Inc. se sídlem ve Spojených státech amerických žádost příslušnému vnitrostátnímu orgánu Nizozemska (dále jen „žádost“) o uvedení potravin, složek potravin a krmiv, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici DP23211, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh v souladu s články 5 a 17 nařízení (ES) č. 1829/2003. vzhledem k tomu, že se žádost rovněž vztahovala na uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici nebo z ní sestávají, na trh pro jakákoli jiná použití než v potravinách a krmivech, s výjimkou pěstování;

B. vzhledem k tomu, že dne 29. listopadu 2023 přijal úřad EFSA k dotyčné žádosti kladné stanovisko, které bylo zveřejněno dne 18. ledna 2024;

C. vzhledem k tomu, že tato geneticky modifikovaná kukuřice obsahuje geny, které vytvářejí odolnost vůči glyfosinátu, a produkuje insekticidní proteiny;

([1]) Úř. věst. L, 2024/1826, 4.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2024/1826/oj.
([2]) Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([3]) Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([4]) Odborné stanovisko vědecké komise úřadu EFSA pro geneticky modifikované organismy vydané k posouzení geneticky modifikované kukuřice DP23211 pro použití v potravinách a krmivech podle nařízení (ES) č. 1829/2003 (žádost EFSA-GMO-NL-2019-163), EFSA Journal 2024;22(1):8483, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8483.
([5]) Ve svém osmém volebním období přijal Parlament 36 usnesení a ve svém devátém volebním období přijal 38 usnesení o námitkách proti povolení GMO.

Nedostatečné posouzení doplňkových herbicidů

D. vzhledem k tomu, že prováděcí nařízení Komise (EU) č. 503/2013 ([6]) vyžaduje posouzení, zda předpokládané zemědělské postupy ovlivňují výsledek sledovaných vlastností; vzhledem k tomu, že podle uvedeného prováděcího nařízení je toto posouzení obzvláště důležité pro rostliny odolné vůči herbicidům;

E. vzhledem k tomu, že naprostá většina geneticky modifikovaných plodin je geneticky upravena tak, aby byla odolná vůči jednomu či více „doplňkovým" herbicidům, které lze použít po celou dobu jejich pěstování, aniž by plodiny uhynuly, jak by tomu bylo v případě, kdyby nebyly vůči herbicidům rezistentní; vzhledem k tomu, že řada studií ukazuje, že geneticky modifikované plodiny, které jsou odolné vůči herbicidům, vedou k vyššímu používání doplňkových herbicidů, zejména kvůli výskytu plevele odolného vůči herbicidům ([7]);

F. vzhledem k tomu, že pěstitelé geneticky modifikovaných plodin se dostávají do patové situace, neboť při jejich ochraně před plevelem jsou z velké části nebo zcela závislí na herbicidech, což je dáno tím, že za geneticky modifikované osivo je účtována přirážka, která dává smysl pouze tehdy, pokud pěstitelé na toto osivo současně používají doplňkové herbicidy; vzhledem k tomu, že zvýšená závislost na doplňkových herbicidech v zemědělských podnicích pěstujících geneticky modifikované plodiny vede k tomu, že se plevel odolný vůči těmto herbicidům rychleji objevuje a šíří, což zemědělce dostává do začarovaného kruhu neustálého používání herbicidů ve stále větším množství;

G. vzhledem k tomu, že nadměrné používání herbicidů má negativní dopad na zdraví půdy, kvalitu vody a biologickou rozmanitost půdní i nadzemní fauny a flóry a zvyšuje expozici lidí i zvířat, potenciálně také v důsledku většího obsahu reziduí herbicidů v potravinách a krmivech;

H. vzhledem k tomu, že glufosinát je klasifikován jako látka toxická pro reprodukci (1B), a splňuje proto kritéria pro vyloučení vymezená v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ([8]); vzhledem k tomu, že platnost povolení pro používání glufosinátu v Unii skončila dne 31. července 2018;

I. vzhledem k tomu, že se má za to, že posuzování reziduí a metabolitů nalezených v geneticky modifikovaných rostlinách nespadá do působnosti vědecké komise EFSA pro geneticky modifikované organismy, a není proto v rámci postupu povolování geneticky modifikovaných organismů prováděno;

Připomínky příslušných orgánů členských států a zúčastněných stran

J. vzhledem k tomu, že členské státy předložily úřadu EFSA během tříměsíčního konzultačního období řadu kritických připomínek, včetně toho, že příslušný plán monitorování nezajišťuje, že budou shromážděny relevantní informace pro monitorování produktu, a proto ho nelze považovat za přiměřený, a že insekticidní bílkoviny produkované rostlinou nebyly odpovídajícím způsobem posouzeny;

Zajištění celosvětově rovných podmínek a dodržování mezinárodních povinností Unie

K. vzhledem k tomu, že v závěrech strategického dialogu o budoucnosti zemědělství v EU ([9]) se Komise vyzývá, aby přehodnotila svůj postoj k uvádění dovážených zemědělsko-potravinářských produktů na trh vzhledem k problémům plynoucím z rozdílných norem Unie a jejích obchodních partnerů; vzhledem k tomu, že jedním z hlavních požadavků zemědělců během demonstrací v roce 2023 a 2024 byly spravedlivější vztahy ve světovém obchodu, které by byly v souladu s cíli pro zdravé životní prostředí;

([6]) Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 503/2013 ze dne 3. dubna 2013 o žádostech o povolení geneticky modifikovaných potravin a krmiv v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 a o změně nařízení Komise (ES) č. 641/2004 a (ES) č. 1981/2006 (Úř. věst. L 157, 8.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2013/503/oj).

([7]) Viz např. Schulz, R., Bub, S., Petschick, L. L., Stehle, S., Wolfram, J. (2021) „Applied pesticide toxicity shifts toward plants and invertebrates, even in GM crops", Science 372(6537), s. 81–84, https://doi.org/10.1126/science.abe1148; Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact", Environmental Management, January 2016;57(1), s. 31–48, https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738; a Benbrook, C. M., „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. - the first sixteen years", Environmental Sciences Europe, 28. září 2012, sv. 24(1), https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24.

([8]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS (Úř. věst. L 309, 24.11.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/1107/oj).

([9]) „Strategický dialog o budoucnosti zemědělství EU – společná perspektiva zemědělství a potravinářství v Evropě", září 2024, https://agriculture.ec.europa.eu/document/download/171329ff-0f50-4fa5-946f-aea11032172e_en?filename=strategic-dialogue-report-2024_en.pdf.

L. vzhledem k tomu, že zvláštní zpravodaj OSN pro právo na potraviny ve zprávě z roku 2017 dospěl k závěru, že nebezpečné pesticidy mají katastrofické dopady na zdraví, zejména v rozvojových zemích ([10]); vzhledem k tomu, že podle cíle udržitelného rozvoje OSN č. 3.9 má být do roku 2030 podstatně snížen počet úmrtí a onemocnění způsobených nebezpečnými chemickými látkami, znečištěním ovzduší a kontaminací vody a půdy ([11]);

M. vzhledem k tomu, že celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost z Kchun-mingu a Montrealu (dále jen „rámec z Kchun-mingu a Montrealu“), který byl dohodnut v prosinci 2022 na konferenci COP15 Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, obsahuje globální cíl snížit do roku 2030 rizika spojená s pesticidy alespoň o 50 % ([12]);

N. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 1829/2003 stanoví, že geneticky modifikované potraviny a krmiva nesmí mít nepříznivé účinky na zdraví lidí a zvířat či na životní prostředí, a požaduje, aby Komise při přípravě návrhu rozhodnutí vzala v úvahu všechny související právní předpisy Unie a jiné opodstatněné faktory, které jsou důležité pro projednávanou záležitost; vzhledem k tomu, že mezi tyto opodstatněné faktory by měly patřit závazky Unie v rámci cílů OSN pro udržitelný rozvoj a Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti;

Snížení závislosti na dovážených krmivech

O. vzhledem k tomu, že z krize způsobená onemocněním COVID-19 a probíhající války na Ukrajině jsme si odnesli mimo jiné ponaučení, že Unie musí ukončit závislost na některých kritických materiálech; vzhledem k tomu, že předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová v pověřovacím dopise žádá kandidáta na komisaře Christophe Hansena, aby budoucí komisař prozkoumal způsoby, jak snížit dovoz kritických komodit ([13]);

Nedemokratické rozhodování

P. vzhledem k tomu, že Parlament v osmém volebním období přijal celkem 36 usnesení, v nichž vyslovuje námitku vůči uvádění geneticky modifikovaných organismů na trh k výrobě potravin a krmiv (33 usnesení) a vůči pěstování geneticky modifikovaných plodin v Unii (tři usnesení); vzhledem k tomu, že v devátém volebním období přijal 38 usnesení, v nichž se vyslovil proti uvedení geneticky modifikovaných organismů na trh;

Q. vzhledem k tomu, že Komise geneticky modifikované organismy nadále povoluje, ačkoli sama uznává, že v této oblasti existuje demokratický deficit, a členské státy s udělením povolení nesouhlasí a Parlament proti tomu vyslovuje námitky;

R. vzhledem k tomu, že není nutné provést žádné legislativní změny, aby Komise mohla neschválit geneticky modifikované organismy, pokud se pro udělení povolení v odvolacím výboru nevysloví kvalifikovaná většina členských států ([14]);

S. vzhledem k tomu, že hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003, které proběhlo dne 26. dubna 2024, nevedlo k vydání žádného stanoviska, což znamená, že povolení nepodpořila kvalifikovaná většina členských států; vzhledem k tomu, že k vydání stanoviska nevedlo ani hlasování odvolacího výboru, které proběhlo dne 29. května 2024;

T. vzhledem k tomu, že dne 2. července 2024 Komise vydala povolení k uvedení geneticky modifikované kukuřice na trh;

1. domnívá se, že prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/1826 překračuje prováděcí pravomoci stanovené nařízením (ES) č. 1829/2003;

2. domnívá se, že prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/1826 není v souladu s právními předpisy Unie, neboť není slučitelné s cílem nařízení (ES) č. 1829/2003, který podle obecných zásad, jež jsou stanoveny v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ([15]), spočívá ve vytvoření základních ustanovení pro zajištění vysoké úrovně ochrany lidského života a zdraví, zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, zájmů v oblasti životního prostředí a zájmů spotřebitele v souvislosti s geneticky modifikovanými potravinami a krmivy při současném zajištění účinného fungování vnitřního trhu;

3. vyzývá Komisi, aby při jednáních o dohodách o volném obchodu zajistila sblížení norem mezi Unií a jejími partnery tak, aby byly splněny bezpečnostní normy Unie;

([10]) https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc3448-report-special-rapporteur-right-food.
([11]) https://indicators.report/targets/3-9/.
([12]) Viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7834.
([13]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en.
([14]) Pokud se v odvolacím výboru kladně nevysloví kvalifikovaná většina členských států, podle čl. 6 odst. 3 nařízení (EU) č. 182/2011 Komise „může“, nikoli „musí“ akt přijmout.
([15]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

4. vyzývá Komisi, aby zrušila prováděcí rozhodnutí (EU) 2024/1826;

5. vyzývá Komisi, aby nepovolovala geneticky modifikované plodiny tolerantní k herbicidům kvůli souvisejícímu většímu používání doplňkových herbicidů, a tudíž i vyššímu riziku pro biologickou rozmanitost, bezpečnost potravin a zdraví pracovníků v souladu s přístupem „jedno zdraví“;

6. v této souvislosti zdůrazňuje, že povolení dovozu jakékoli geneticky modifikované rostliny tolerantní vůči herbicidům zakázaným v Unii, jako je glufosinát, za účelem jejího použití v potravinách nebo krmivech je v rozporu s mezinárodními závazky Unie vyplývajícími mimo jiné z cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje a Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti, včetně nedávno přijatého rámce z Kchun-mingu a Montrealu ([16]);

7. očekává, že Komise bezodkladně dostojí svému závazku a předloží návrh, kterým zajistí, aby nebezpečné chemické látky, které jsou v Unii zakázány, nebyly vyráběny pro vývoz;

8. považuje za pozitivní, že Komise v dopise poslancům ze dne 11. září 2020 konečně uznala, že při rozhodování o povolení geneticky modifikovaných organismů je třeba zohledňovat otázku udržitelnosti ([17]); vyjadřuje však hluboké zklamání nad tím, že Komise nadále povoluje dovoz GMO do Unie, a to navzdory opakovaným námitkám Parlamentu a navzdory tomu, že její přístup nemá podporu kvalifikované většiny členských států;

9. znovu naléhavě vyzývá Komisi, aby zohlednila závazky Unie vyplývající z mezinárodních dohod, jako jsou Pařížská dohoda o klimatu, Úmluva OSN o biologické rozmanitosti a cíle udržitelného rozvoje OSN; opětovně žádá, aby k návrhům prováděcích aktů byla připojena důvodová zpráva, v níž se vysvětlí, jakým způsobem se v nich zajistí dodržení zásady „neškodit“ ([18]);

10. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.

([16]) V prosinci 2022 byl na konferenci COP15 Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti dohodnut celosvětový rámec pro biologickou rozmanitost, který obsahuje celosvětový cíl snížit do roku 2030 riziko pesticidů alespoň o 50 % (viz: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_7834).

([17]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([18]) Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu (Úř. věst. C 270, 7.7.2021, s. 2), bod 102.